Ügyszám: 1511/P/2007-8.

[…] részére

Tisztelt […]!

Ön […]-én beadvánnyal fordult az állampolgári jogok országgyűlési biztosához, és segítségét kérte az […] Kft.-nél (a továbbiakban: Kft.) kialakítani kívánt gyakorlattal kapcsolatosan. Beadványa szerint a munkavállalók rendelkezésére bocsátott öltözőszekrény tartalmát a munkáltató időnként ellenőrzi. Beadványát 2007. július 27-én tették át hozzám, megkeresésemre Ön a vizsgálattal kapcsolatos kérését továbbra is fenntartotta.

Beadványa eredményeként megindult vizsgálatom során megkereséssel fordultam a Kft. vezetőségéhez, tájékoztatást kérve a beadványban ismertetett adatkezelés részleteit illetően. [….] ügyvezető válaszlevele értelmében az öltözőszekrények higiéniai és biztonsági szempontok miatti időszakos ellenőrzése szigorú, a szakszervezettel és az üzemi tanáccsal egyeztetett eljárás szerint zajlik. A válaszlevél mellékletét képező, „Öltözőszekrény biztonsági eljárás” megnevezésű dokumentum értelmében a Kft. fenntartja magának a jogot, hogy az öltözőszekrényeket átvizsgálja, nincs-e bennük nem odavaló tárgy. Az átvizsgálás szúrópróbaszerűen történik, azon jelen van az érintett dolgozó, az üzemi tanács képviselője, a biztonsági szolgálat tagja, és nem kötelező jelleggel a dolgozó munkahelyi elöljárója. A biztonsági szolgálat ellenőrzi a kipakolt öltözőszekrényt és annak tartalmát. Az ellenőrzés alatt csak a tulajdonos érhet a kipakolt tárgyakhoz. Amennyiben a szekrény olyan tárgyat tartalmaz, melyet a tulajdonos intimnek vagy kényesnek tart, külön teheti, és átvizsgálásra azonos nemű átvizsgálót kérhet. Az árvizsgálás eredményéről jelentés készül, melyen a dolgozó észrevételt tehet. Az öltözőszekrényben talált nem odavaló dolgok elvételre kerülnek, és a körülmények kivizsgálásának idejére bizonyítékként vissza lesznek tartva. A kivizsgálás uátn a nem (…)-es tulajdon vissza lesz szolgáltatva tulajdonosának.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

Az Avtv. 2. § 1. pontja szerint személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható.

Az Avtv. 9. pontja szerint adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül a személyes adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása.

Az Avtv. 5. §-a szerint személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Szvtv.) rendelkezései értelmében:

25. § (1) A személy- és vagyonvédelmi tevékenységet végző személy e törvényben meghatározott jogosultságait a jogos önhatalom keretei között vagy az érintett személy önkéntes hozzájárulása alapján gyakorolja.

(2) Az e fejezetben meghatározott jogosultságok gyakorlása során az adott cél elérésére alkalmas eszközök közül a személyi szabadság, illetve a személyiségi jogok legkisebb korlátozásával járó eszközt kell választani.

26. § (1) A vagyonőrzési feladatokat ellátó személy- és vagyonőr a megbízó közterületnek nem minősülő létesítményének őrzése során jogosult:

a) a területre belépő vagy az ott tartózkodó személyt kiléte igazolására, a belépés, illetőleg a tartózkodás céljának közlésére, jogosultságának igazolására felhívni, ennek megtagadása vagy a közölt adatok nyilvánvaló valótlansága esetén - a megbízó eltérő rendelkezésének hiányában - az érintett belépését, ott-tartózkodását megtiltani, és távozásra felszólítani;

b) a területre belépő vagy onnan kilépő személyt csomag, illetve menet-, szállítási okmány bemutatására felhívni;

c) a területen tartózkodó vagy onnan kilépő személyt - a 28. § rendelkezései szerint - csomagja tartalmának, járművének, valamint a szállítmánynak bemutatására felhívni;

d) a jogsértő személyt magatartása abbahagyására felhívni;

e) vagyonvédelmi biztonságtechnikai rendszert alkalmazni;

f) a területre belépők ellenőrzésére fegyver-, illetve robbanóanyag-kutató műszert alkalmazni és a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök bevitelét megtiltani.

29. § (1) A 26-28. §-okban szabályozott intézkedések végrehajtása során a vagyonőrzési feladatot ellátó személynek biztosítania kell, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvja.

(2) Ha a megbízó meghatározott dolgoknak a közterületnek nem minősülő létesítményébe, területére, illetve zárt területen vagy helyen tartott rendezvényére való bevitelét megtiltja, biztosítani kell ezen dolgok biztonságos és harmadik személytől elzárt tárolását.

A kialakult európai uniós, illetőleg az ezzel harmonizáló hazai adatvédelmi gyakorlat szerint a munkavállalót – többek között a személyes adatai védelmén keresztül – megilleti a magánszféra védelméhez való jog a munkahelyén is. A munkáltató a munkavállalójának a magánszféráját indokolatlanul nem sértheti meg, így például vagyonvédelem céljából a munkavállaló által a munkahelyre bevitt értéktárgyait, így különösen, ruháit, iratait, táskáit önhatalmúlag nem vizsgálhatja át.

Az Avtv. idézett rendelkezései szerint a munkavállaló öltözőszekrényének átvizsgálása személyes adatok kezelésével jár, mely adatkezeléshez a jogalapot csak törvény kifejezett erre irányuló rendelkezése, illetőleg az érintett előzetes hozzájáruló nyilatkozata adhatja meg. A jelenleg hatályos magyar törvényi rendelkezések ilyen jellegű felhatalmazást a munkáltatónak nem adnak, így a munkavállaló személyes holmijának, iratainak az átvizsgálása csak az érintett előzetes és önkéntes hozzájáruló nyilatkozata esetében lenne jogszerű.

Az ügyvezető úr válaszlevelében ismertetett eljárással kapcsolatosan lényeges megjegyeznem, hogy a munkavállaló személyes adatainak kezeléséhez az üzemi tanács, illetőleg a szakszervezet konzultációja jogalapot nem teremthet. Jóllehet, bár a szabályozásból kitűnik, hogy a vizsgálat során az üzemi tanács képviselője, mint érdekvédelmi tevékenységet ellátó személy van jelent az ellenőrzésen, azonban ilyen minősége sem teremt önmagában jogalapot ahhoz, a munkavállaló személyes adatait megismerje.

Az adatkezelés jogalapjának megléte mellett vizsgálni kell továbbá azt is, hogy az adatkezelés megfelel-e az Avtv. 5. §-ában szabályozott célhoz kötött adatkezelés elvének. Ennek értelmében ugyanis csak akkor kezelhető személyes adat, ha az ilyen módon megvalósítani kívánt cél más módon nem megvalósítható, illetőleg csak a cél megvalósulásához szükséges mértékig.

Tekintettel arra, hogy a tulajdon védelme, vagyis a munkahelyen őrzött értékek védelme más, a munkavállalók magánszférájának csekélyebb mértékű korlátozásával is megvalósítható (lásd: az Szvtv. 26. § (1) bekezdésében szabályozott taxatív felsorolást), a beadványban ismertetett munkáltatói eljárás a célhoz kötött adatkezelés elvével ellentétes, ezért sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében foglalt személyes adatok védelméhez való alkotmányos alapjogot.

A fentiek alapján arra kértem […] ügyvezető urat, hogy az öltözőszekrények vagyonvédelmi, valamint egyéb célú átvizsgálását függesszék fel, és a vagyonvédelemmel kapcsolatos gyakorlatukat az ismertetett törvényi keretek adta lehetőségek között valósítsák meg.

Budapest, 2007. november 30.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila